

Energidoktorn svarar ■ Kalles koll
Korsord med fina priser

EN spännande TIDNING!

DIN energi

EN TIDNING FRÅN
VARBERGSORTENS ELKRAFT

NR 2 2026

VALSPECIAL

partiernas energimål

ÅSBRO KURSGÅRD

En helt unik
utbildningsplats

LEDNINGSKOLLEN

Ska du gräva
i sommar?

Varbergsortens
elkraft

50 år i maskinen – Ove är en del av Varbergssortens historia

Gruset knastrar under skorna när Ove Johansson går fram till sin grävare. Så kliver han upp i hytten, precis som han gjort i över 50 år. Rörelsen sitter i kroppen. Rutinen likaså.

För att arbetet ute på ledningsnätet ska fungera krävs både kunniga montörer och rätt maskiner för grävning, schaktning och stolpjobb. Varbergssorten har inga egna grävmaskiner – i stället engageras lokala entreprenörer. En av dem har varit med nästan hela vägen. Ove Johansson har anlitats som maskinentreprenör i fem decennier.

– Varbergssorten har många lojala medarbetare som varit företaget trogna länge. 25 år i tjänst är något som brukar uppmärksammas. Men 50 år är något helt annat, säger Björn Fahlgren, vd Varbergssortens Elkraft.

Genom åren har både tekniken och arbetssätten förändrats, men Ove har varit en konstant. I arbetet beskrivs han som lugn, trygg och med en känsla för jobbet som få andra.

– Han kan sin sak och är så stabil, säger en kollega.

– En uppskattad mentor för nyanställda, fyller en annan i. Han kan allt.

Golfbana vägen in i yrket

Men vägen hit började någonstans. Som så många gånger förr handlar det om tillfälligheter.

– En kompis, som jobbade med bygget av Grimetons golfbana hörde av sig, berättar Ove. Där behövdes folk. Jag var 16 år och öppen för det mesta, så jag ställde upp. På den tiden var det dumpers.

Firman som grävde på golfbanan gjorde också jobb åt andra och det var så Ove kom att börja utföra uppdrag för Varbergssorten.

Varbergssortens elkraft har anlitat Ove Johansson som maskinentreprenör i fem decennier.

Fem år senare köpte Ove sin första grävmaskin.

– På 80-talet byggde vi luftlinjer och många var involverade med både grävning och att resa stolpar. Det var omfattande och väldigt roliga jobb.

Gudrun sticker ut

Som för så många andra har minnet av stormen Gudrun etsat sig fast.

– Den gemenskapen vi upplevde då, mellan alla som jobbade och ställde upp för varandra går inte att jämföra med något annat, säger Ove.

Ett annat viktigt och stort arbete i Oves långa grävkarriär var när motorvägen skulle byggas. Alla kablar som gick tvärs över den kommande vägen skulle läggas om och grävas ner. Ove har gillat att jobba med stora projekt och nämner också Vindkraftsparken i Derome samt ställverken i

Grimeton och Lindberga.

– Här jobbar du på samma ställe länge, följer projektet från start till mål och lär känna både dem du jobbar med och folket i byn.

Familj och bandy

Bakom alla arbetstimmar finns också ett liv utanför jobbet.

– Jag har såklart jobbat mycket i alla år, men ändå tyckt att det har fungerat med familjelivet. Vi byggde vår villa i Väröbacka och det var intensiva år när barnen var små, men allt har haft sin tid. Jag spelade bandy länge och det var en frizon och chans att tänka på annat.

Utveckling och engagemang

Efter ett halvt sekel hos Varbergssorten är det inte bara erfarenheten som sticker ut – utan också engagemanget. Men vad är det som har fått Ove att fortsätta så länge?

– Jag har alltid gillat mitt jobb. Att få träffa så mycket bra människor över tid har berikat mitt yrkesliv. Att dessutom få anpassa sig efter hur jobb och arbetssätt förändrats har utvecklat mig. Idag river vi och gräver ner de linjer jag en gång satt upp, skrattar Ove. □

” Den gemenskapen vi upplevde går inte att jämföra med något annat.

NYTTIGA LÄNKAR

Vill du veta mer om din el och om energi? Det finns flera myndigheter och organisationer du kan vända dig till. Här får du några användbara tips:

KONSUMENTERNAS ENERGIMARKNADSBYRÅ

energimarknadsbyran.se

Lämnar information och vägledning i frågor som rör el, gas och fjärrvärme.

ELSÄKERHETSVERKET

elsakerhetsverket.se

Tips och information för att undvika elolyckor och elbränder.

ENERGIMYNDIGHETEN

energimyndigheten.se

Tips om hur du kan påverka din energianvändning och sänka energikostnaderna. Här kan du också hitta din kommuns energi- och klimatrådgivare.

SVENSKA KRAFTNÄT

svk.se

Svenska kraftnät är den myndighet som ansvarar för att elöverföringssystemet är säkert, miljönäppat och kostnadseffektivt.

ENERGIFÖRETAGEN SVERIGE

energiforetagen.se

Energiportal med fakta om el och elmarknaden.

I höst delar vi ut våra mandat

INGEN HAR VÄL kunnat undvika att uppfatta att det i september vankas val. Den enorma koloss som heter Valrörelsen har dragit i gång och har redan börjat få upp farten. Dagligen matas vi med politiska utspel och åsikter. Vi på Din Energi vill förstås inte vara sämre än någon annan.

»Dagligen matas vi med politiska utspel och åsikter«

HELT FÖLJDRIKTIGT HAR vi lagt en hel del redaktionell tid på att jaga ifatt våra politiska partier för att få svar på de frågor som är mest betydelsefulla för vår tidning: energifrågorna.

I DET HÄR numret hoppas vi kunna ge dig som ska välja i höst klara besked om hur våra politiker tänker kring framtidens energisystem. Dessutom mycket mer förstås.

Varmt välkomna till vårt sommarnummer och trevlig läsning! ☺

NICLAS KINDVALL
Chefredaktör,
Din Energi
niclas@tfod.se

I DET HÄR NUMRET

04. ENERGINYHETER

Små och stora nyheter om forskning och framsteg.

06. TEORI OCH PRAKTIK

Åsbro kursgård grundades 1948 och är fortfarande i gång. Här utbildas många av framtidens medarbetare i branschen.

09. FRÅGOR FÅR SVAR

Energidoktorn svarar på frågor och ger goda råd

10. KALLES KOLL

Många energibolag fortsätter att stötta Ukraina i landets försvar mot Ryssland.

16. VAD HÄNDE MED EFFEKTTARIFFEN?

Några har den och några slapp den. Följetongen effekttarifferna fortsätter.

17. LÄRA FÖR LIVET

Din Energis elkontakt Johan Britander undervisar elever med energi.

11

Valspecial

Den 13 september är det dags att lägga din röst. Hur resonerar partierna i energifrågorna?

DIN ENERGI
En tidning från ditt lokala elbolag.

Produceras och ges ut av
The Factory of Design
Tomtebogatan 44
113 38 Stockholm
dinenergi@tfod.se
www.tfod.se
www.din-energi.se

Chefredaktör
Niclas Kindvall
niclas@tfod.se

Ansvarig utgivare
Niclas Kindvall

Tryck

Svanenmärkt trycksak, tryckt på Stibo Complete, Vimmerby

Miljömärkt trycksak
3041 0003

HÖVDING GÖR COMEBACK – UTAN ATT KALLA SIG HJÄLM

Den svenska airbagprodukten Hövding är på väg tillbaka efter konkursen 2023. Den nya versionen, Hövding 4, planeras att lanseras i Europa hösten 2026 av de nya ägarna.

Produkten bygger vidare på samma teknik – en krage som blåses upp vid en olycka – men har uppdaterats med AI som analyserar rörelser i realtid. Till skillnad från tidigare

marknadsförs den inte längre som cykelhjälm, utan som en "airbag för urbana cyklister", enligt bolagets egen information.

Hur ser det ut i Sverige?

I dag är "plug-in solar" inte tillåtet i Sverige, elsäkerhetsregler kräver fast installation. Samtidigt arbetar EU mot en snabbare utbyggnad av solenergi och har pekat ut behovet av enklare installationer av små solsystem. Nya produktstandarder och gemensamma riktlinjer tas också fram för att hantera säkerhetsfrågor. Flera länder har redan anpassat sina regler, vilket ökar trycket på en mer enhetlig syn inom EU.

► Sol i dag? Plugga in panelen.

Solpaneler direkt i brittiska vägguttag

Snart kan brittiska hushåll köpa solpaneler som bara är att plugga in i ett vanligt vägguttag. Landets regering vill få ut så kallad "plug-in solar" i butik inom några månader, som ett enklare och billigare sätt att producera egen el.

Till skillnad från traditionella solcellsanläggningar kräver de här panelerna ingen installation av elektriker. De kan placeras på till exempel balkonger eller i trädgårdar och kopplas in direkt i hemmets elsystem.

Tekniken är redan tillåten i flera europeiska länder, bland annat Tyskland, där den också säljs i vanliga butiker – till

exempel hos lågpriskedjor som Lidl.

Storbritannien är starkt beroende av fossil energi. Olja och gas står för en stor del av den totala energianvändningen och en betydande del importeras. Den brittiska regeringen lyfter fram solcellstekniken som ett sätt att både sänka hushållens elkostnader och stärka den egna energiförsörjningen. ●

KÄLLA: WIRED

DATACENTER KÖAR FÖR EL – KAN PRESSA UPP PRISERNA

En växande kö av elslukande verksamheter, inte minst datacenter, väntar på att få koppla upp sig mot det svenska elnätet. Bara i Mellansverige handlar ansökningarna om runt 5 000 megawatt – i nivå med produktionen från fem kärnkraftsreaktorer.

Efterfrågan drivs bland annat av AI och molntjänster, som kräver allt mer datorkraft. Samtidigt hänger inte utbyggnaden av elnät och produktion med i samma takt.

Om kapaciteten inte byggs ut riskerar den ökade efterfrågan att pressa upp elpriserna ytterligare, särskilt i redan ansträngda elområden.

KÄLLA: NY TEKNIK

35%

... av alla företag i Sverige med 10 eller fler anställda använde någon typ av AI-teknologi 2025. Detta var en ökning med drygt 10 procentenheter jämfört med 2024.

KÄLLA: SCB

90%

... så mycket billigare har det blivit med solenergi sedan 2010. Solenergi växer snabbare än någon

annan energikälla i världen och den globala solkapaciteten har mer än fördubblats på bara fyra år, från cirka 700 till över 1 800 gigawatt.

KÄLLA: IRENA

DOMÄN GER PENGAREGN

Den lilla karibiska ön Anguilla har fått en oväntad ekonomisk boom tack vare sin internetdomän ".ai". När artificiell intelligens blivit allt hetare har efterfrågan på .ai-adresser skjutit i höjden, vilket gett ön miljontals dollar i intäkter. Under 2024 stod domänförsäljningen för nästan en fjärdedel av Anguillas inkomster. Regeringen hoppas nu att AI-boomen ska göra ekonomin mindre beroende av turism och stärka landet inför framtida kriser och naturkatastrofer.

KÄLLA: BBC

JAPAN SÖKER METALLER PÅ HAVETS BOTTEN

Japan har lyckats ta upp sällsynta jordartsmetaller från botten av Stilla havet. Området bedöms rymma mycket stora mängder av metallerna som är viktiga komponenter i allt från mobiltelefoner till elbilar.

Kina dominerar i dag marknaden för sällsynta jordartsmetaller och har tidigare begränsat exporten av dem. Om Japans utvinning visar sig fungera i större skala kan det inte bara förändra landets situation, utan också påverka balansen på den globala råvarumarknaden.

KÄLLA: WIRED

➤ Överskottsel sparas för att hantera svängningarna i elsystemet.

BATTERIER STABILISERAR EUROPAS ELSYSTEM

Utbyggnaden av batterilagring i Europa tar fart. Under 2025 installerades rekordhöga 27,1 gigawattimmar ny batterikapacitet i EU – en ökning med 45 procent på ett år.

Utvecklingen av batterilagring går snabbt. Den sammanlagda batterikapaciteten i EU uppgår nu till drygt 77 gigawattimmar – nästan tio gånger mer än 2021. För första gången stod stora nätanslutna batterier för mer än hälften av alla nya installationer.

Batterier lyfts fram som en lösning för att hantera de stora svängningar i elsystemet som uppstår när mer av den el som produceras kommer från väderberoende energikällor, med överskott vissa timmar och brist andra. Batterierna

kan lagra överskottsel och leverera tillbaka den när efterfrågan ökar.

Tekniken används redan för att stabilisera elnät, kapa effektoppar och minska behovet av fossila reservkraftverk. Samtidigt återstår utmaningar: stora batterianläggningar är dyra att bygga och kräver omfattande utbyggnad av elnät och infrastruktur.

Trots det väntas batterier spela en allt större roll i Europas energisystem i takt med att elektrifieringen och den förnybara elproduktionen fortsätter öka. ●

KÄLLA: SOLARPOWER EUROPE

En unik plats

I mer än 75 år har verksamheten vid Åsbro Kursgård försett energibranschen med välutbildad personal. Tack vare möjligheterna att kombinera teori och praktik går eleverna efter avslutad utbildning ofta direkt ut i arbete på en marknad där behovet av kunnig personal bara ökar.

Åsbro Kursgård

Grundad: 1948.

Plats: Askersunds kommun.

Inriktning: Elkraft, distribution, ställverk och nät.

Elever: Kurser hålls för gymnasieelever, Yrkehögskolan (YH), Arbetsförmedlingen samt företagsanpassad fortbildning.

Övningsområde: 130 hektar mark med installationer.

Installationer: 0,4 kV till 400 kV, ledningar, ställverk, stationer, kabelnät, komplett vattenkraftsimulator. Övningsbanor för bandvagnar och terrängfordon.

✦ **Läs mer:** asbro.se

► Åsbro kursgårds 130 hektar stora övningsområde gör att i princip alla moment kan övas så "nära verkligheten" som möjligt.

► Har vi kopplat rätt? Den praktiska delen av utbildningen ges stort utrymme.

D

en här platsen är väldigt unik, säger kursgårdens vd Mikael Carlsén och fortsätter:

- Vi har alla möjligheter på plats här och ett brett kunskapsnätverk för att kunna utbilda inom alla grenar av branschen.

Övningsmiljöerna är nyckeln till att Åsbro's elever så snabbt kommer ut i arbete. Tack vare möjligheten att jobba praktiskt med det de lärt i lektionssalen. Det gör att eleverna får med sig den kunskap som behövs för att kunna jobba ute i skarpt läge.

- Det här är utbildning på riktigt, säger Jonas Thorstenson, verksamhetschef Utbildning vid Åsbro Kursgård. Här får de använda verktyg och utrustning ute på fältet. Det blir verklighetsnära. Att få in de praktiska momenten i utbildningen är helt avgörande för eleverna.

ÅSBRO KURSGÅRD LIGGER inbäddad i skogen mellan Hallsberg och Askersund i Närke. Vid starten 1948 bedrevs civilpliktsutbildningar på området i Vattenfalls och Svenska Kraftnäts regi. Men sedan civilplikten

togs bort 2008 drivs verksamheten i privat form.

På skolan bedrivs i dag gymnasieutbildningar, yrkeshögskoleutbildningar, olika företagsutbildningar och även tidigare beredskapsutbildningar.

- Allt som har med el och energi att göra, säger Mikael Carlsén. Vi är väl kända bland el- och energiföretagen. Vår grund ligger i de grundläggande utbildningarna som riktar sig till de som kommer hit helt gröna och vill utbilda sig exempelvis till distributionselektriker, stam- och regionnätstekniker och stationstekniker. Sen finns också spetsutbildningar för de som redan jobbar i branschen, men som vill bredda sin kompetens.

KURSGÅRDENS STYRKA är som sagt dess övningsfält. Över 130 hektar med ställverk och kontrollutrustning för det, kilometervis med kraftledningar från stamnät till regionnät och lokalnät, liksom kablar i mark på olika spänningsnivåer.

- Här finns simulerade miljöer, som exempelvis en villaområdesmiljö. Där får eleverna öva på att jobba med koppling från station till kopplingskåp vidare

»Att få in de praktiska momenten i utbildningen är helt avgörande för eleverna.«

► Mikael Carlsén

► Jonas Thorstenson

➤ **Åsbro kursgård etablerades 1948 – då med fokus på civilpliktsutbildningar.**

till mätarskåp i fastigheterna. Vi har exempelvis belysningsnät för den som jobbar med belysning i städer. Det är nästan lättare att räkna upp det vi inte har, säger Jonas Thorstenson.

På kursgården finns också kuperade banor i skog och mark för utbildning och övning med bandvagnar och terrängfordon. Dessutom en rad tilläggskurser som ökar elevernas kompetens, som motorsågsutbildning för att kunna jobba med att röja undan träd som fallit över ledningar.

– Allt är inte kopplat till el och energi, men behövs ändå för att kunna hålla elinfrastrukturen igång, säger Mikael Carlsén. Det uppskattas av branschföretagen. Eleverna som går här får med sig en stark och bred grund att bygga vidare på.

Jonas Thorstenson är fascinerad av elevernas motivation och engagemang.

– Det är ofta jag ser dem vara på ute på övningsområdet innan lektionerna ens har börjat för att fortsätta på arbeten från dagen innan.

EN AV ÅSBRÖ KURSGÅRDS styrkor är den teta kontakten med branschens företag. Många företag förlägger sina egna utbildningar på området, eller låter sina anställda ta del av kursutbudet. Det förs också en tät dialog med företagen om kursernas innehåll och utformning och om vilka behov som finns ute på fältet.

– Eleverna träffar alltid branschfolk på området. Det gör att kontaktytorna är teta. Det är nära verkligheten, vilket gör det lättare att prata om praktikplatser och anställning, säger Mikael Carlsén.

Behovet av arbetskraft i branschen är stort och fortsätter att öka med tanke på de enorma investe-

➤ **Först teori och sen praktik.**

ringar som ska göras i det svenska stamnätet de kommande åren.

- Vi har redan en god avsättning på eleverna när de går ut. Det ser också fortsatt ljus ut på arbetsmarknaden, fortsätter Jonas Thorstenson. De som slutför sin utbildning med en hög motivation har mycket goda möjligheter att direkt komma ut i bra anställning.

- Vi tror att vi kommer att se en ännu större efterfrågan, säger Mikael Carlsén. Det pågår redan en omställning av personal som jobbat

med lokal- eller belysningsnät till att

jobba mer mot stamnäts- sidan. Det kommer nog att vara så under en tid om man ser till investeringsviljan och de beslut som redan fattats gällande stärkandet av det svenska kraftnätet.

REGERINGEN HAR TILLSATT en utredning gällande ett återinförande

av civilplikten. Om det beslutas att den ska återuppbyggas i samma omfattning som tidigare kommer behoven av utbildning öka.

- Det har vi gjort tidigare och skulle kunna köra i gång igen snabbt. Vi räcker gärna upp handen för att kunna bistå samhället och totalförsvaret i stort, säger Mikael Carlsén.

- Erfarenheten finns ju redan "in house". Faciliteterna finns på plats, vi har utrustning och kunskap finns. Det är egentligen bara att trycka på knappen och sätta igång, avslutar Jonas Thorstenson.

El- och energibranschen söker hela tiden efter nya medarbetare. Åsbro kursgård är en av flera betydelsefulla aktörer som arbetar för att möta efterfrågan på utbildad personal. ●

»Behovet av kunnig, utbildad personal är överlag jättestort.«

► På väg mot ett arbete med goda framtidsutsikter.

FRÅGA

energi- doktorn

► Vår expert
Thomas Björkström
är VD för Energi-
marknadsbyrån.

BETALAR JAG FÖR HÖGT PÅSLAG FÖR MITT RÖRLIGA AVTAL?

Jag tecknade för en tid sedan ett förmånligt rörligt månadsavtal. Nu när jag blir fakturerad tycker jag att påslaget ser mycket högre ut än tidigare. Vad är ett normalt påslag för ett sådant avtal?

SVAR: När jag tittar på de genomsnittspriser som svenska elhandlare har marknadsfört till oss konsumenterna hittills under året så varierar påslaget för dig som bor i villa (20 000 kWh i årlig förbrukning) mellan 12 och 16 öre per kWh. Påslaget för en lägenhetskund (2 000 kWh per år i förbrukning) varierar i stället mellan 26 och 31 öre per kWh. Med påslag här menar jag allt som tillkommer efter att vi räknat bort månadsmedelpriset från elbörsern och momsens på 25 procent.

SVENSKA KRAFTNÄT VARNAR FÖR HÖGA ELPRISER

Nu varnar Svenska kraftnät för höga elpriser under sommaren. Det spär på min oro för om pengarna räcker till sommarens planer. Vilka råd finns att ge till mig?

SVAR: Tyvärr så behöver vi vänja oss vid att priserna även fortsatt kommer att variera mycket, det gäller under dygnets samtliga timmar och det gäller över året som helhet. Sedan kan ingen på förhand avgöra exakt var priserna hamnar så du behöver själv bestämma dig för vilket avtal som passar dig bäst. Lär dig fördelar och nackdelar med respektive avtalstyp med utgångs-

punkt från din egen ekonomi. Med ett fast avtal kan du med enkelhet planera din kostnad för elen månad för månad men det kan också bli dyrare än ett rörligt månadsavtal eller ett kvartsprisavtal. Väljer du i stället något av de avtalstyperna så behöver du vara beredd på prisuppgångar men du kommer också vara gynnad när priset går ner. Det kan också vara bra att spara pengar i en liten buffert för tider då elpriserna stiger.

FÅR ETT ELHANDELSFÖRETAG STÄNGA AV MIN EL TROTS ATT VI HAR EN TVIST?

Ett elhandelsföretag tog över min elleverans trots att jag inte ingått avtal med dem. Jag har bestridit det påstådda avtalet och fakturorna, men nu hotar de med att stänga av min el. Får elhandelsföretaget stänga av min el?

SVAR: Först och främst får ett elhandelsföretag inte ta över din elleverans om det inte finns ett giltigt avtal. De får heller inte begära fränkoppling av elen om det finns en tvist mellan er, exempelvis om du har bestridit fakturor. Om elhandelsföretaget trots det hotar med att stänga av din el är det viktigt att du skriftligen informerar ditt elnät-företag om att det föreligger en tvist mellan dig och elhandelsföretaget och att elen därför inte får stängas av.

HAR DU OCKSÅ EN FRÅGA?
Läs mer och skicka in dina frågor på www.energi-marknadsbyran.se

- KALLES KOLL -

Prövningar i en föränderlig tid

Den gängse världsordningen är raserad. Det mesta är upp och ned-vänt. Det som varit etablerade och accepterade spelregler och normer de senaste 80-100 åren gäller inte längre. Vad som växer fram ur detta återstår att se.

Prövningarnas tid tycks bestå. Vi beundrar alla ukrainarnas heroiska kamp mot inkräktaren Ryssland, som med hämningslös ondska försöker tvinga

Ukraina till underkastelse. Vintrarnas kyla har blivit ett vapen i oräkneliga attacker mot infrastrukturen för el och värme.

Det fullskaliga kriget, som sker bara cirka 100 mil från Sverige, är inne på femte året. Sverige har hittills satsat 128 miljarder kronor via statsbudgeten i militärt och civilt stöd. Det finns alla skäl att dessutom notera de insatser som svenska energibolag har gjort sedan Rysslands invasion för att stötta Ukrainas befolkning. Svenska kraftnät, Vattenfall, Fortum och E.ON har skänkt dieselaggregat, reservkraftverk och annan viktig utrustning för att snabbt bygga upp och

stärka söndertrasade delar av elförsörjningen.

Bland dem som gått i bräsch för stödet till Ukraina finns också många mindre aktörer och energibolag som liksom Myndigheten för Civilt försvar spelat aktiva och viktiga roller.

»Det finns alla skäl att notera de insatser som svenska energibolag har gjort för att stötta Ukrainas befolkning.«

Som komplement till de omfattande statliga insatserna har Energiföretagen Sverige i samarbete med Ukrainas ambassad och projektet Beredskapslyftet startat insamlingskampanjen "Keep Ukraine Warm" som stöd för Radiohjälpens insamling. Där är nästa etappmål 25 miljoner kronor. I skrivande stund har 23 miljoner passerats i privata donationer och gåvor.

ENERGIKUNDERNA ÄR FORTSATT pressade i en orolig och krigshärjad omvärld. Inför riksdagsvalet den 13 september i år är diskussionerna kring energipolitiken i full gång.

Spännande blir det också att följa företaget Blykallas planer på sex mindre modulära reaktorer vid Norrsundet, nära Gävle. Även här blir det en prövande tid att följa fortsättningen. Det är den första tänkta etableringen utanför de fyra ursprungliga kärnkraftsplatserna - Ringhals, Barsebäck, Oskarshamn och Forsmark. ●

Kalle Karlsson
ENERGIEXPERT

 Kalle Karlsson, konsult och profil i energisverige, var under många år kommunikationschef på Svensk Energi. I Din Energi skriver Kalle personliga krönikor om aktuella frågor.

Varje röst räknas!
7 september går
Sverige till valurnorna.

FRAMTIDENS *energipolitik*

Den 13 september är det val. Det betyder att vi som bor i Sverige ges möjligheten att tillsammans peka ut en riktning för politiken den kommande fyraåriga mandatperioden. Många frågor är viktiga. En av dem är energipolitiken. Din Energi tar reda på vad de olika partierna tycker.

I höstens val ges vi alla möjligheten att göra något viktigt. Nämligen att vara med och påverka framtiden för Sverige.

Demokratin fungerar nämligen bara när vi använder den. Varje gång vi röstar stärker vi det som många före oss har kämpat för - rätten att få vara med och påverka. Valet handlar inte bara om vilka partier som bildar regering

utan också om frågor som finns nära i vardagen.

En synnerligen viktig fråga är energipolitiken. Att vi ska avveckla vårt beroende av fossil energi är så gott som

alla överens om. Det som skiljer är övertygelsena om hur detta ska ske. Energipolitiken avgör inte valet men är en av de allra viktigaste framtidsfrågorna. ●

Så resonerar partierna i energifrågor

Vilken är den viktigaste energifrågan i Sverige den kommande mandatperioden?

Ny kärnkraft eller inte? Ska vi stänga de kärnkraftverk vi har i dag? Vad ska hända med eltarifferna? Ska elprisområdena finnas kvar? Frågorna är många, liksom svaren. Din Energi har pratat med våra riksdagspartier.

SOCIALDEMOKRATERNA

-I Sverige har vi alla förutsättningar att såväl industri som konsumenter ska kunna ha tillgång till stabil, billig och fossilfri el. För att det ska vara möjligt krävs investeringar i alla fossilfria energislag och i elnätet.

Vi är övertygade om att svenska folket vill se en långsiktig energipolitik som ger grund för investeringar och stabila låga priser. Den här regeringen har satt partitaktik framför att komma överens om en energipolitik som håller över regeringsskiften – det är svagt. Vi vill se en långsiktig bred energiöver-

enskommelse som omfattar alla fossilfria kraftslag – det skulle gynna hela Sverige.

På lång sikt är en framgångsrik elektrifiering inom industrin avgörande för att öka tillväxten, skapa fler jobb och ökat välstånd och samtidigt nå klimatmålen. Den svenska industrins konkurrenskraft behöver säkras genom trygg tillgång till el och effekt i energisystemet, till konkurrenskraftiga priser på kort och lång sikt. Vi vill se en långsiktig bred energiöverenskommelse som omfattar alla fossilfria kraftslag.

MODERATERNA

-Den viktigaste energifrågan den kommande mandatperioden är att få ny kärnkraft på plats. Södra Sverige har Europas sämsta självförsörjningsgrad av el under vintern, och utan planerbar baskraft som levererar stabilt dygnet runt, oavsett väder, kommer hushållens elräkningar fortsätta vara volatila och industrins konkurrenskraft att försämrats.

Viktigast på lång sikt är att säkerställa en stabil och

långsiktig basproduktion som kan möta majoriteten av elbehovet till låg kostnad i hela landet. Med en stabil grund kan vi sikta mot att möta behovet av mer el på grund både av elektrifiering av transporter och industri samt ökad digitalisering. Att upprätthålla elproduktion till konkurrenskraftiga priser måste alltid vara ett mål så att Sverige kan fortsätta vara ett högteknologiskt industriland.

SVERIGEDEMOKRATERNA

-Just nu är det viktigt att fullfölja omläggningen av energipolitiken och återuppbygga kärnkraften. Samtidigt måste vi planera klokt så att ökad efterfrågan på effekt möts av ökad produktion.

På längre sikt är det viktigt att säkerställa att statens

andel av elkostnaderna minskar. Därför vill vi stoppa framtida indexhöjningar av energiskatten på el och successivt sänka den mot EU:s miniminivå. När hushåll pressas av höga elräkningar är det orimligt att staten ökar sina intäkter.

*Så här tycker vi!
Klara besked på
de stora frågorna.*

Ska Sverige bygga ny kärnkraft?

Ska Sverige avveckla befintlig kärnkraft?

Vad tycker ni om effekttarifferna? Ska de vara kvar?

Ska kommuner fortsatt kunna säga nej till landbaserad vindkraft via det kommunala vetot?

Sverige är uppdelat i olika områden med olika priser, bör Sverige på sikt vara ett enda elområde?

Ska elnätsavgifterna regleras hårdare?

Ska det finnas ett elstöd till konsumenter vid höga elpriser?

Övriga partiers svar på nästa uppslag

► **Ny kärnkraft eller inte? Valet kan påverka kärnkraftens framtid i Sverige.**

KRISTDEMOKRATERNA

–På fyra år har vi åstadkommit mycket inom energipolitiken. Elpriserna har minskat, elskatten har sänkts, fler industrier har tillgång till effekt och effektbalansen har förbättrats i södra Sverige. Ledtiderna för nätutbyggnad har halverats och förutsättningarna för ny kärnkraft är i princip på plats. Under nästa mandatperiod vill vi ta ytterligare steg för att stärka robustheten i elsystemet – inte minst när energipolitiken alltmer blir en säkerhetspolitisk fråga.

Vi vill sänka elskatten ytterligare. Kärnkraftsprogrammet och kraftlyftet ska fortskrida för att förbättra effektbalansen och utöka elproduktionen. När berörda myndigheter har levererat på sina uppdrag att se över elprisområden och elnätsavgifter vill vi fatta beslut för att få till jämnare och skäligare elpriser. Vi har agerat för att bromsa införandet av effekttarifferna och är beredda att ta bort dem helt och hållet – hushåll ska inte mötas av orimliga kostnadsökningar när de

ställer om och elektrifierar.

I ett längre perspektiv vill vi bli världens första fossilfria välfärdsnation. Det bygger på ett fossilfritt och planerbart elsystem som kan leverera el under dygnets alla timmar – oavsett väder. Ett väderberoende elsystem är problematiskt i fredstid, men oacceptabelt i kristid. Den elproduktion som tillförs systemet behöver bedömas utifrån dess systemnytta – dess förmåga att leva upp till hushållens, industrins och försvarets behov.

Den viktigaste energifrågan på lång sikt är att uppfylla den energipolitiska inriktningspropositionen som syftar till att skapa ett helt fossilfritt och leveranssäkert elsystem med ett planeringsmål som kan möta en fördubblad elanvändning till år 2045. Det innebär att vi bland annat behöver bygga ny kärnkraft, värna vår stor- och småskaliga vattenkraft och stärka vår kraftvärme. Med långsiktighet och genomförandekraft bygger vi ett robust elsystem.

LIBERALERNA

–Den enskilt viktigaste frågan är att ny kärnkraft byggs för både klimatet och svensk ekonomi.

Vi behöver mer stabil och planerbar fossilfri el, och då måste ny kärnkraft byggas. Samtidigt behöver elektrifieringen av industri och transporter gå snabbare, med fossilfria alternativ där el inte räcker, som bio- och elektrobränslen. Vi vill också fortsätta satsa på koldioxidinfångning som ett viktigt komplement i klimatomställningen.

Viktigast på lång sikt är att Sverige har en trygg och stabil

elförsörjning som möter ett växande behov i hela samhället. För Liberalerna handlar det om att säkra tillräckligt mycket fossilfri el till en konkurrenskraftig kostnad, så att både välfärd och näringsliv kan fortsätta utvecklas och att klimatomställningen kan genomföras i praktiken.

Det kräver politiska beslut som möjliggör och bygger ut stabil baskraft där kärnkraften är en central del samtidigt som vi värnar ett starkt innovationsklimat som öppnar för nya lösningar i framtidens energisystem.

CENTERPARTIET

–Enskilt viktigast för Centerpartiet är att få fart på elektrifieringen och utfasningen av fossila bränslen. Då behövs stabila politiska villkor, snabba tillståndprocesser och teknikneutrala villkor.

Den viktigaste frågan på lång sikt är att helt fasa ut vårt beroende av fossila bränslen kombinerat med att nyttja våra fantastiska energitillgångar för att skapa värde genom innovation, konkur-

rens kraft och förädling. För att nå dit behöver politiken ta ledarskap över inriktningen snarare än tekniken, regelverken behöver premiera kostnadseffektivitet och hastigheten i tillståndprocesserna måste öka radikalt. Alla fossilfria kraftslag ska få byggas, även kärnkraft, men staten ska varken aktivt stänga kraftverk eller subventionera fram specifika sådana, den värderingen måste boga själva göra.

VÄNSTERPARTIET

–Den viktigaste energifrågan i Sverige den kommande mandatperioden är att säkra rimliga och stabila elpriser.

Den viktigaste energifrågan på lång sikt är att säkerställa utbyggnaden

av förnybara energikällor, genom att införa produktionsbaserade ersättningar, förenklade tillståndprocesser och en bred, blocköverskridande energioverenskommelse.

MILJÖPARTIET

–Den viktigaste energifrågan kommande mandatperiod är att snabba på elektrifieringen som tvärnitat under nuvarande regering.

På längre sikt ska vi ha fasat ut all fossil energi, för

att istället ha ett stabilt och i hög grad självförsörjande energisystem baserat på mer grön baskraft, som innefattar reglerbar, förnybar produktion, lagring och tekniker för systemflexibilitet.

Bygga eller spara?
Helst båda!

Energieffektivisering eller utbyggd elproduktion?

Det ena, det andra eller båda? Så här resonerar
våra politiska partier.

– Det är ett viktigt samspel, men **genom energieffektivisering kan vi snabbare sänka hushållens kostnader** och frigöra kapacitet i elnäten.

Båda är viktiga. För att möta dagens och framtidens energibehov krävs både energieffektivisering och utbyggd elproduktion. Grunden är en stabil och fossilfri elförsörjning, samtidigt som vi måste minska onödig energianvändning utan att hämma samhällets och näringslivets utveckling.

Båda sakerna behövs, men det viktigaste är att bygga ut mer elproduktion. Vi behöver bygga ut elproduktionen för att snabbt få mer el till så låga kostnader som möjligt och därmed möjliggöra grön omställning, nyindustrialisering och fler jobb. För att lösa Sveriges energibehov, nu och i framtiden, behöver vi mer av all fossilfri kraft.

– **Båda behövs, men i närtid är energieffektivisering det absolut snabbaste och billigaste sättet att tillgängliggöra mer el.** Energimyndigheten uppskattar att satsningar på energieffektivisering kan frigöra så mycket som 25 TWh – vilket är mer än årsproduktionen från tre kärnkraftsreaktorer – redan till 2030.

Det finns ingen motsättning mellan att effektivisera och att bygga ut. Både delar är avgörande. Energieffektiviseringen skapar utrymme i tid för att öka utbyggnaden av produktionen och elektrifiering kan många gånger också vara en energieffektivisering. Inte minst i transportsektorn. Därför förespråkar vi en kraftig utbyggnad av elproduktionen för att möta ett fördubblat elbehov. Samtidigt vill vi se skarpa mål för energieffektivisering och stöd för energieffektivisering i bostäder samt införa omvända auktioner för att realisera effektiviseringspotentialen.

Utbyggd elproduktion är det primära. Energieffektivisering och flexibla elanvändning är viktiga komplement på kort sikt, men de ersätter inte behovet av ny produktion eftersom elbehovet beräknas fördubblas till 2045. Det kräver ny planerbar fossilfri kraft.

Båda är viktiga. Den smartaste kilowattimmen är den som aldrig behöver användas. Samtidigt är det angeläget att bygga ut elproduktionen för att kunna genomföra klimatomställningen, stärka vår konkurrenskraft och vårt försvar.

Båda är viktiga, men politikens fokus kommande år bör vara att **återuppbygga den planerbara kärnkraften.**

Söndag 13 september
2026 är det valdag.

► Vissa har den redan, andra slipper. Ett nytt regelverk håller på att tas fram när det gäller effektavgiften.

Vad händer med effektavgiften?

Under det senaste året har effekttariffer varit ett av de mest omdiskuterade begreppen på den svenska elmarknaden. För många hushåll har frågan väckt både frågor och oro: Vad innebär förändringen egentligen? Och varför stoppades den trots att vissa elnätsföretag redan hunnit införa modellen?

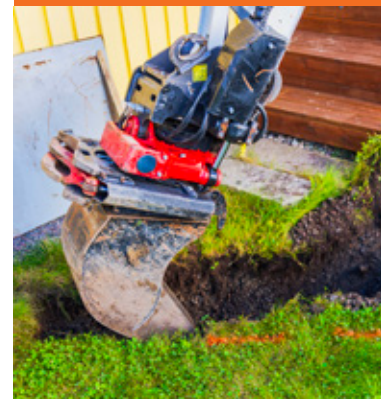
Bakgrunden till förändringen var att alla svenska elnätsföretag enligt tidigare regler skulle införa någon form av effektavgift senast den 1 januari 2027.

Syftet var att skapa incitament för att jämna ut elanvändningen över dygnet och därmed minska belastningen på elnäten. Det fanns stor frihet i hur modellerna kunde utformas. Vissa elnätsföretag införde effekttariffer i god tid, medan andra avvaktade. För konsumenterna innebar det att regler och prismodeller skilde sig åt beroende på var i landet man bodde. Hos vissa nätägare baserades avgiften på månadens högsta effekttimme,

hos andra på ett genomsnitt av flera höga toppar eller särskilda tider på dygnet.

I MARS 2026 kom dock ett nytt besked: regeringen stoppade det obligatoriska införandet av effekttariffer och gav i uppdrag att ta fram ett nytt regelverk. Konsekvenserna av effekttarifferna riskerade att bli otydliga och i vissa fall orimliga för hushållen. Samtidigt betyder stoppet inte att redan införda modeller automatiskt försvinner. Elnätsföretag som redan har effekttariffer kan fortsätta använda dem, medan andra tills vidare kan välja om de vill införa modellen eller inte.

För hushållen innebär nuläget framför allt en sak: att det är viktigt att förstå hur det egna elnätsavtalet fungerar. Även om det nationella kravet pausats kan effektavgifter fortsatt påverka kostnaden – beroende på vilket elnätsområde man tillhör och hur elanvändningen ser ut i hemmet. ◉

SKA DU GRÄVA I SOMMAR?

Skadade och avgrävda ledningar är en av de vanligaste orsakerna till elavbrott i Sverige. Med Ledningskollen får du enkelt reda på var ledningar och annan infrastruktur finns innan du börjar ditt grävarbete.

Ledningar som skadas i samband med grävning är ett problem och många är inte medvetna om hur mycket nedgrävd infrastruktur vi har i våra trädgårdar. Det finns ofta, förutom elledningar, även tele-, fiber-, fjärrvärme- och vattenledningar i marken under oss.

Du som ska gräva bör använda tjänsten Ledningskollen för att snabbt och enkelt få besked om var ledningar och kablar är nergrävda. Tjänsten är helt kostnadsfri och du skapar ett ärende på ledningskollen.se där du fyller i uppgifter om ditt planerade arbete. Ledningsägarna svarar dig sedan med information om ledningarna. Om du inte ska gräva i närheten av någon ledning så brukar det räcka med att det skickas en karta. Annars kommer någon medarbetare ut och visar genom att sätta ut markeringar på platsen.

✳ **Skapa ett ärende:**
ledningskollen.se

► Johan Britander stortrivs med läraryrket och mötet med eleverna.

”Öppnar upp väldigt stora valmöjligheter”

28-årige Johan Britander har de senaste nio åren varit lärare vid El- och energiprogrammet på S:t Eriks Gymnasium i Stockholm. Tillsammans med pappa Hasse leder han nu Elteknik-kommunikationsinriktningen på skolan.

Hur blev det läraryrket för dig?

– Jag började med att hjälpa eleverna med sina arbeten och när chansen dök upp antog jag, efter lite pepp från pappa, utmaningen. I början var det en del scenskräck, men jag gillar också att utmana mig själv och ta mig an lite obekväma situationer. Nu är det inspirerande att få jobba med eleverna varje dag och följa deras utveckling och mognad genom gymnasietiden. Samtidigt försöker jag att motivera dem att göra ett så bra arbete som möjligt för att ge dem rätt förutsättningar för att klara sin utbildning och lyckas ta sig ut på arbetsmarknaden.

Vad är det bästa med ditt jobb?

Det är framför allt eleverna. Jag ser fram emot att komma

in och träffa dem varje dag. Det är väldigt spännande att hela tiden få lära känna nya ungdomar och att sätta mig in i deras tankesätt och värderingar. Det är en ynnest att få följa dem och kunna vara med och påverka. Sen är det såklart också samarbetet med alla trevliga och kunniga kollegor. Och att man måste hålla sig alert och hänga med i svängarna i branschen för att hela tiden kunna utveckla kurserna.

Vad är det bästa med el- och energiprogrammet?

En elev som väljer ett elprogram ser ofta en framtid som elektriker framför sig, oavsett om det är inom automation eller el. Men sedan upptäcker de att utbildningen öppnar upp ett väldigt brett urval av inriktningar. Man kan hamna hundratals meter upp i luften i en sele som masttekniker, man kan jobba med automatiserade produktionsprocesser som industrirobotar och integrerade system eller jobba för järnvägen. Och allt där emellan.

Tonårshjärnor och elektricitet låter annars som en

spännande kombination. Hur många stötar per dag handlar det om?

Det förekommer inga stötar alls, förutom möjligtvis av statisk elektricitet. Det är aldrig spänning medan eleverna jobbar med utrustningen och när vi driftsätter något är alltid läraren med. Vi har ett stort säkerhetstänk och en tågordning som måste följas innan eleverna får jobba i skarpt läge.

Du jobbar tillsammans med din pappa. Hur är det?

Det går bra. Han har ju alltid funnit där som pappa och har också varit tränare för mina innebandyag. Jag började tidigt jobba i familjeföretaget, så vi har under lång tid kunnat hitta en fin arbetsrelation. Det jag tycker är bäst är att vi är så sammansvetsade genom yrket, samtidigt som vi har den där extra tilliten som är svår att få med någon annan.

Hur mycket praktik är det i undervisningen?

Vi har väldigt god kontakt med företag vilket gör att vi kan erbjuda många olika praktikplatser. Det första steget ut på arbetsmarknaden för eleverna kommer i trean med APL (arbetsplatsförlagt lärande). De flesta av företagen som tar emot elever vill också anställa efter studierna. Praktiken i årskurs tre är minst 15 veckor, men i många fall är de ute hela läsåret och gör gymnasiearbetet med sin handledare ute på arbetsplatsen. Då är de inne i skolan en dag i veckan och jobbar sedan tisdag till fredag.

Hur efterfrågan på nya elektriker ut i branschen?

Generellt sett kommer behovet av elektriker alltid att finnas kvar. Elen finns ju alltid där. Även i perioder av lågkonjunktur finns det alltid jobbomöjligheter som elektriker. ◉

FOTO: ISTOCKPHOTO

						KOMMER FRÅN KAMMAREN	GREPPAR PÅ MATTAN	MÅLET FÖR MÅNGEN RESA	GJORDE MAN OKARNA	LUFF- UTSLÄPP	VAR VÅL POVEL
						KÄND FÖR SINA BEN					HUVUDKURVA
						BEHÖVER NOG HYVEL					
						STEWART			BÅST I PARIS		
			LITEN PÅ TALLRIKEN			DRABBAR TRÄD					
			LYOR				KOM ASTRIDS SKORPAN TILL	BÖR SLOFOCK LÄGGA PÅ EN			
VAR SNORRE PÅ ALLTINGET	LYSANDE REKLAM	PLASTIGT ENBALLAGE	LEKER I SARGASSO- HAVET	VERK DET SLÅS I	MAGASIN- VAROR KOKKÄRL						
DÄR TAS DET INTRÅDE						STOPPADE OM					
GICK DET LIKA BRA MED ENLIGT WERNER						ATOMER MED SAMMA GRUND					
						SÖKER SIG FRÅM	HUSGAS FRUKTAT BARNVIRUS		SKUGGAR SJSIDAN		
EN FALKMAN			SPARKA NÅGON	SPRALLIG SYSTEM MÄKTA MED				9 7 5 6	ADAGIO I MUSIKEN		
							ORÖRLIG PACK MED BLA MARTIN				
HAR VI FEM UTAV	BUCKAN- JÄRER AMUSERA						SMÅRT- UTTRYCK KULL		PRIMAT		
INTOG LAGER					ÄR RUGBY- BOLLEN			SLAGS TÄNG SKJUTER UT			
VÄRMER FOSSINGEN					SKYDDAR KNÄT						
DRÖMLIK				HÖR IHOP MED LÅNGHALM			AKADEMISK TIDSAN- GIVELSE				

TÄVLA OCH VINN!

E-posta orden i de färgade rutorna tillsammans med din adress och telefonnummer till korsord@tfod.se eller skicka till Energikryssat 2-26, The Factory of Design, Tomtebogatan 44, 113 38 Stockholm.

ALLA BLIR METEOROLOGER!

Var med i utlotningen av en regnmätare eller väderstation. Meddela vilken av produkterna du helst önskar vid en eventuell vinst så ska vi göra vårt bästa för att tillmötesgå allas favoritval.

Genom att medverka i utlotningen godkänner du att vi använder dina kontaktuppgifter för att kunna skicka priserna och meddela vilka som är vinnare i tidningen.

Vinnarna av förra numrets vinst, hushållsapparater:

- > Lena Camp, Älvängen
- > Marina Larsson, Torslanda
- > Claes-Göran Helgesson, Herrljunga
- > Lotta Kaljo, Habo
- > Maja Löfvenmark, Åsele
- > Joel Blom, Hökerum
- > Ritva Eriksson, Nol
- > Lisa Davidsson, Veddige
- > Helena Wadström, Likenäs
- > Björn Landelius, Vara

RÄTT SVAR: Ljus framtid för unga med energi

KAFFE PÅVERKAR KROPPEN MER ÄN VI TROTT

Svenskarnas favoritdryck, kaffe, kan ha fler hälsoeffekter än tidigare känt. En ny studie visar att både vanligt och koffeinfritt kaffe påverkar tarmfloran. Förändringarna tros kunna påverka

bland annat inflammation och ämnesomsättning, vilket kan bidra till kaffets positiva hälsoeffekter.

Resultaten tyder på att kaffe inte bara ger en kortvarig energikick, utan också kan ha mer

långsiktiga effekter på kroppens system.

KÄLLA: NATURE COMMUNICATIONS

Jättesatsning på elflexibel industri

Digital teknik ska göra svensk industri mer flexibel i sin elanvändning och i och med det avlasta ett elsystem under hård press.

Chalmers Industriteknik och Vinnova, Sveriges innovationsmyndighet, satsar över 300 miljoner kronor på digitalisering inom industrin. Målet är att möjliggöra för industrin att styra sin elanvändning, skapa innovation, frigöra kapacitet i elnäten och bidra till ett mer flexibelt energisystem. All utveckling och lärande sker direkt i verkliga fabriker och energianläggningar.

BAKGRUNDEN TILL PROJEKTET är ett växande tryck på elsystemet. När industrin ställer om från fossila bränslen till el ökar efterfrågan snabbt, samtidigt som utbyggnaden av elnät och produktion tar tid. Genom att göra industrin mer flexibel i sin elanvändning, till exempel genom att flytta förbrukning i tid eller anpassa den efter tillgången på el, ska belastningen på elsystemet minska.

Målet är att industrin inte bara ska vara en stor elanvändare, utan också bli en aktiv del av energisystemet.

–Tekniken är viktig – men det verkliga skiftet handlar om beteenden och systemförändrande insatser. När tillverkande industri, energiansvariga och nätägare börjar fatta beslut tillsammans, utifrån samma data i realtid, förändras hela sättet vi använder effekt på. Det är så vi bygger ett mer flexibelt och motståndskraftigt energisystem – i praktiken, inte bara i teorin, säger Hanna Persson, projektledare vid Chalmers Industriteknik.

SATSNINGEN BESKRIVS SOM ett viktigt steg i omställningen till ett elektrifierat samhälle, där nya tekniska lösningar och samarbeten krävs för att möta framtidens energibehov.

KÄLLA: CHALMERS INDUSTRITEKNIK

369

... terawattimmar solel. Så mycket producerade EU-länderna totalt under 2025, vilket är nytt rekord.

KÄLLA:EMBER

900 MILJONER TILL NYA LADDSTOLPAR

Naturvårdsverket får i uppdrag att fördela 900 miljoner kronor till utbyggnad av laddinfrastruktur i hela Sverige. Satsningen ska stärka tillgången till publik laddning, särskilt längs vägar och i glesare områden där utbyggnaden hittills varit begränsad.

Bakgrunden är den snabba ökningen av elbilar, som ställer högre krav på ett fungerande laddnät i hela landet. Målet är att göra det enklare att välja eldrift och därmed minska utsläppen från transportsektorn, som står för en stor del av Sveriges klimatpåverkan.

Stödet är en del av statens arbete med att påskynda elektrifieringen av vägtrafiken.

KÄLLA: NATURVÅRDSVERKET

El på hemmaplan

Varbergssortens
 elkraft

El på hemmaplan

Bli medlem
i Varbergssortens
Elkraft och få en
årlig rabatt.

Läs mer på
vbgekraft.se